

ОГЛЯДИ

УДК 81'37

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-8332.2023.2\(28\).299793](https://doi.org/10.18524/2307-8332.2023.2(28).299793)

Ірина ДІЛАЙ

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
м. Львів
iryna.dilay@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9626-290X>

МЕНТАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА В АНТРОПОЦЕНТРИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ПІЗНАННЯ

Вивчення ментального портрету англійського дієслова з позицій антропоцентричної парадигми пізнання полягає у розкритті когнітивних механізмів його параметризації та характеристики. Актуальність наукової проблеми полягає у методологічному підході до об'єкта аналізу – англійського дієслова – локалізованому в корпусі та актуалізованому в дискурсі англійської мови через систему когнітивних операцій задля пізнання його структури й функцій.

Таким чином, метою дослідження є розкриття теоретико-методологічної й практично-телеологічної проблематики норми та узусу ментального портрету англійського дієслова в корпусно-дискурсній та когнітивно-комп'ютерній системі координат. Досягнення мети передбачене поетапним залученням новітньої наукової методики опрацювання даних: від методів концептуального аналізу, корпусного аналізу (корпусо-базованого та корпусо-керованого), статистичного, компонентного аналізу, дистрибутивного аналізу до критичного аналізу дискурсу, методики триангуляції [10], ключових (діє)слів [1], параметризації, функційної характеристики [3; 4] та побудови дієслівних поведінкових профілів (*Behavioral Profiles*) [2; 5].

Антропоцентрична парадигма трактується як методологічна домінанта для структурно-функційного й лінгвокогнітивного опису ментальних репрезентацій, вербалізації й актуалізації англійського дієслова. Увага дослідження фокусується на трьох проблемних аспектах: структурній комбінаториці, когнітивному моделюванні й функційному ранжуванні англійського дієслова та опирається на комп'ютерне опрацювання мовних даних.

Матеріалом дослідження слугують дієслова англійської мови, експліковані з електронних корпусів BNC [7], COCA [8], Strathy Corpus (Canadian) [9] та з корпусу текстів постмодерністських романів-дистопій Маргарет Етвуд.

Методика дослідження ґрунтується на загальних положеннях структурного, когнітивного, функційного аналізу англійського дієслова, синергетичному підході до досліджуваного матеріалу. Висвітлення структурно-функційних, когнітивних страт англійського дієслова в комп'ютерному опрацюванні його семантики, структури й функції в корпусі й дискурсі англійської мови, проєктує методику структурного, когнітивного, й функційно-герменевтичного аналізу у модусі антропоцентризму. Статистичний аналіз отриманих мовних фактів проведено з метою з'ясування закономірностей й тенденцій репрезентації, вербалізації й актуалізації дієслова у лінгвосистемі корпусу й дискурсу англійської мови.

У результаті дослідження встановлено, що існує потреба дискурсо-ангажованої ментальної моделі дієслова. Спостерігаємо тенденцію до залучення широкого контексту, звернення до масивних корпусних даних з метою системного вивчення дієслівної семантики. Апробована методика корпусобазованих когнітивних поведінкових профілів дієслів (*Behavioral Profiles*) виглядає особливо актуальною для вивчення потенціалу значення англійського дієслова, особливостей його нормативного вживання та узуальних експлуатацій [6]. Узагальненням поведінкової профілізації дієслів є ментальний портрет англійського дієслова – складний динамічний мегаконструкт, що відображає потенціал значення англійського дієслова та визначає механізми його реалізації та актуалізації. Таке висхідне моделювання ментального портрету англійського дієслова (від контексту до ментальної репрезентації) пропонує об'єктивний погляд на семантичні зв'язки, які формуються за участю дієслова, та, як наслідок, переосмислення окремих механізмів категоризації.

Iryna DILAI

MENTAL PORTRAIT OF THE ENGLISH VERB IN THE ANTHROPOCENTRIC PARADIGM OF COGNITION

Abstract: *The study of the mental portrait of an English verb from the standpoint of the anthropocentric paradigm of cognition is aimed at revealing the cognitive mechanisms of its parameterisation and characterisation. The relevance of the research problem lies in the methodological approach to the object of analysis – the English verb – localised in the corpus and actualised in the English language discourse through a system of cognitive operations in order to understand its structure and functions.*

Література / References

1. Gabrielatos, C. (2018). Keyness Analysis: nature, metrics and techniques. *Corpus Approaches to Discourse: A critical review*. Taylor, C. & Marchi, A. (Eds.), (pp. 225–258). Oxford: Routledge.
2. Gries, S. Th. (2012). Behavioral profiles: A fine-grained and quantitative approach in corpus-based lexical semantics. *Methodological and Analytic Frontiers in Lexical Research*. Libben, G., Jarema, G. & Westbury, Ch. [Eds]. (pp.57–80). John Benjamins.

ISSN 2307-8332. Вісник ОНУ. Сер.: Філологія. 2023. Т. 28, вип. 2(28)

3. Halliday, M. A. K. (1972[2003]). Towards a sociological semantics. *On Language and Linguistics*. Webster, J. J. (Ed.). London and New York: Continuum.
4. Halliday, M. A. K. & Matthiessen, C. (2014). Halliday's Introduction to Functional Grammar (4th ed.). Oxon: Routledge, 2014.
5. Hanks, P. (1996). Contextual Dependency and Lexical Sets. *International Journal of Corpus Linguistics*, Volume 1, Issue 1, Jan 1996, 75–98.
6. Hanks, P. (2013). *Lexical Analysis: Norms and Exploitations*. Cambridge, Mass: MIT Press.
7. The British National Corpus (BNC). Retrieved from <https://www.english-corpora.org/bnc/>
8. The Corpus of Contemporary American English (COCA). Retrieved from <https://www.english-corpora.org/coca/>
9. The Strathy Corpus of Canadian English. Retrieved from <https://www.english-corpora.org/strathy/>
10. *Triangulating Methodological Approaches in Corpus Linguistic Research* (2018). P. Baker, P. & Egbert, J. (Eds.). New York: Routledge.